
OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2010 No. 638

**Rheoliadau Ffedereiddio Ysgolion a Gynhelir
a Diwygiadau Amrywiol (Cymru) 2010**

RHAN 5

CYMWYSIADAU A DEILIADAETH SWYDD

Cymwysiadau ac anghymwysiadau

32. Yn Atodlen 7 nodir o dan ba amgylchiadau y mae person yn gymwys ar gyfer, neu wedi ei anghymhwysu rhag dal neu barhau mewn swydd fel llywodraethwr.

Cyfnod swydd

33.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraffau (2) i (9), mae llywodraethwr yn dal ei swydd am gyfnod penodol o bedair blynedd o'r dyddiad y'i hetholir neu y'i penodir.

(2) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw lywodraethwr sy'n bennaeth y ffederasiwn neu'n bennaeth ysgol ffederal, nac i unrhyw lywodraethwr sefydledig ex officio, a gaiff ddal swydd cyhyd ag y bo'n parhau yn y swydd y mae ei swydd llywodraethwr yn deillio ohoni.

(3) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw lywodraethwr sefydledig y pennir cyfnod ei swydd gan y person a'i penododd, hyd at bedair blynedd fan hwyaf.

(4) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw lywodraethwr ychwanegol, llywodraethwr sefydledig ychwanegol nac aelod gweithredol interim a benodir o dan adrannau 16(1), 16A(2), 18(3) neu 18A(4) o Ddeddf 1998, y pennir cyfnod ei swydd gan y person sy'n ei benodi, hyd at bedair blynedd fan hwyaf.

(5) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw athro-lywodraethwr neu staff-lywodraethwr sydd i ddal swydd am gyfnod o ddwy flynedd o'r dyddiad y'i penodir.

(6) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw riant-lywodraethwr ysgol feithrin a gynhelir a fydd yn dal swydd am gyfnod penodol o ddwy flynedd o ddyddiad ei ethol neu ei benodi.

(7) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt a fydd yn dal swydd am gyfnod o un flwyddyn o ddyddiad ei benodi. Nid oes dim yn y paragraff hwn sy'n rhwystro disgybl-lywodraethwr cyswllt rhag cael ei ailbenodi ar ddiwedd ei gyfnod mewn swydd.

-
- (1) Diwygiwyd gan adran 56 o Ddeddf 2002 ac Atodlen 5 ac Atodlen 21 i'r Ddeddf honno, a chan adran 61 o [Ddeddf Addysg 2005 \(p.18\)](#) ac Atodlen 9 i'r Ddeddf honno. Diwygiwyd ymhellach gan adrannau 71 ac 184 o [Ddeddf Addysg ac Arolygiadau 2006 \(p.40\)](#), a Rhan 2 o Atodlen 7 a Rhan 4 o Atodlen 18 i'r Ddeddf honno.
- (2) Mewnosodwyd gan adran 57 o Ddeddf 2002. Diwygiwyd gan adran 61 o [Ddeddf Addysg 2005 \(p.18\)](#) ac Atodlen 9 i'r Ddeddf honno. Diwygiwyd ymhellach gan adrannau 71 ac 184 o [Ddeddf Addysg ac Arolygiadau 2006 \(p.40\)](#), a Rhan 2 o Atodlen 7 a Rhan 4 o Atodlen 18 i'r Ddeddf honno.
- (3) Diwygiwyd gan adran 56 ac adran 215 o Ddeddf 2002 ac Atodlen 21 i'r Ddeddf honno, a chan adran 61 o [Ddeddf Addysg 2005 \(p.18\)](#) ac Atodlen 9 i'r Ddeddf honno. Diwygiwyd ymhellach gan adrannau 71 ac 184 o [Ddeddf Addysg ac Arolygiadau 2006 \(p.40\)](#), a Rhan 2 o Atodlen 7 a Rhan 4 o Atodlen 18 i'r Ddeddf honno.
- (4) Mewnosodwyd gan adran 58 o Ddeddf 2002. Diwygiwyd gan adran 6 o [Ddeddf Addysg 2005 \(p.18\)](#) ac Atodlen 9 i'r Ddeddf honno. Diwygiwyd ymhellach gan adran 71 o [Ddeddf Addysg ac Arolygiadau 2006 \(p.40\)](#), ac Atodlen 7 i'r Ddeddf honno.

- (8) Caiff dirprwy lywodraethwr ddal swydd hyd y cynharaf o'r canlynol—
- (a) diwedd pedair blynedd o'r dyddiad y daw ei benodiad i rym;
 - (b) y dyddiad y bydd y llywodraethwr gwreiddiol (onid yw wedi ei ddiswyddo o dan reoliad 35(2)) yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i glerc y corff llywodraethu yn nodi y gall weithredu fel llywodraethwr sefydledig a'i fod yn fodlon gwneud hynny; neu
 - (c) y dyddiad y bydd person ar wahân i'r llywodraethwr gwreiddiol yn cymryd y swydd y mae swydd y llywodraethwr sefydledig ex officio yn bodoli o'i herwydd.
- (9) Nid yw'r rheoliad hwn yn rhwystro llywodraethwr rhag—
- (a) cael ei ethol neu ei benodi am gyfnod pellach, ac eithrio fel y darperir fel arall yn y Rheoliadau hyn;
 - (b) ymddiswyddo yn unol â rheoliad 34(1);
 - (c) cael ei ddiswyddo o dan reoliadau 35 i 37; neu
 - (ch) cael ei anghymhwyso, yn rhinwedd unrhyw ddarpariaeth yn y Rheoliadau hyn, rhag dal neu barhau i ddal swydd.
- (10) Yn y rheoliad hwn ystyr “y llywodraethwr gwreiddiol” (*“the original governor”*) yw'r llywodraethwr sefydledig ex officio y penodir y dirprwy lywodraethwr i weithredu yn ei le.

Ymddiswyddo

34.—(1) Caiff llywodraethwr ymddiswyddo ar unrhyw adeg drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i glerc y corff llywodraethu.

(2) Caiff y pennaeth dynnu ei ymddiswyddiad yn ôl ar unrhyw adeg drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i glerc y corff llywodraethu.

(3) Caiff llywodraethwr sefydledig ex officio ymddiswyddo fel llywodraethwr naill ai'n barhaol neu dros dro, ond ni fydd ei ymddiswyddiad yn rhagfarnu swydd llywodraethwr ex officio ei olynydd yn y swydd y mae ei swydd fel llywodraethwr ex officio yn deillio ohoni.

Diswyddo llywodraethwyr awdurdod lleol, llywodraethwyr sefydledig, llywodraethwyr cynrychiadol, llywodraethwyr cymunedol ychwanegol a noddwr-lywodraethwyr

35.—(1) Caiff y person a'i penododd ddiswyddo unrhyw lywodraethwr awdurdod lleol, llywodraethwr sefydledig neu lywodraethwr cynrychiadol, a rhaid i'r person hwnnw roi hysbysiad ysgrifenedig o hynny i glerc y corff llywodraethu ac i'r llywodraethwr a ddiswyddir felly.

(2) Caiff y person a enwir yn yr offeryn llywodraethu fel y person sydd â'r hawl i'w ddiswyddo, ddiswyddo unrhyw lywodraethwr sefydledig ex officio, a rhaid i'r person hwnnw roi hysbysiad ysgrifenedig o hynny i glerc y corff llywodraethu ac i'r llywodraethwr a ddiswyddir felly.

(3) Caiff y person a'i henwebodd ddiswyddo unrhyw lywodraethwr cymunedol ychwanegol neu noddwr-lywodraethwr, a rhaid i'r person hwnnw roi hysbysiad ysgrifenedig i glerc y corff llywodraethu ac i'r llywodraethwr a ddiswyddir felly.

Diswyddo llywodraethwyr cymunedol

36. Caiff y corff llywodraethu ddiswyddo unrhyw lywodraethwr cymunedol (ac eithrio llywodraethwr cymunedol ychwanegol) yn unol â'r weithdrefn a nodir yn rheoliad 38.

Diswyddo riant-lywodraethwyr a benodwyd, llywodraethwyr partneriaeth a disgybl-lywodraethwyr cyswllt

37. Caiff y corff llywodraethu ddiswyddo unrhyw riant-lywodraethwr a benodwyd gan y corff llywodraethu o dan baragraffau 9 i 11 o Atodlen 2 neu unrhyw lywodraethwr partneriaeth ac unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt yn unol â'r weithdrefn a nodir yn rheoliad 38.

Y weithdrefn ar gyfer diswyddo llywodraethwyr gan y corff llywodraethu

38.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys mewn perthynas â diswyddo llywodraethwr yn unol â rheoliad 36 neu 37.

(2) Ni fydd penderfyniad a gaiff ei basio mewn cyfarfod o'r corff llywodraethu i ddiswyddo llywodraethwr yn effeithiol oni bai—

- (a) bod y llywodraethwr neu'r llywodraethwyr sy'n cynnig ei ddiswyddo, cyn i'r corff llywodraethu benderfynu diswyddo'r llywodraethwr, yn nodi yn y cyfarfod hwnnw eu rhesymau dros wneud hynny ac y rhoddir cyfle i'r llywodraethwr y cynigir ei ddiswyddo wneud datganiad i ymateb; a
- (b) y pennir mater diswyddo'r llywodraethwr fel eitem o fusnes ar agenda'r cyfarfod.

(3) Ar ôl pasio penderfyniad i ddiswyddo llywodraethwr rhaid i'r corff llywodraethu hysbysu'r person a ddiswyddir, mewn ysgrifen, o'r rhesymau dros y diswyddo.